

Isikukeskse erihooolekande teenusmudeli rakendamine kohalikus omavalitsuses

Kärt Saarsen

Sotsiaalkindlustusamet, teenuste osakond

22. november 2019, Jõhvi

✓ **Heaolu arengukava 2016-2023**

✓ **Erihoolekande arengukava**

2014-2020:

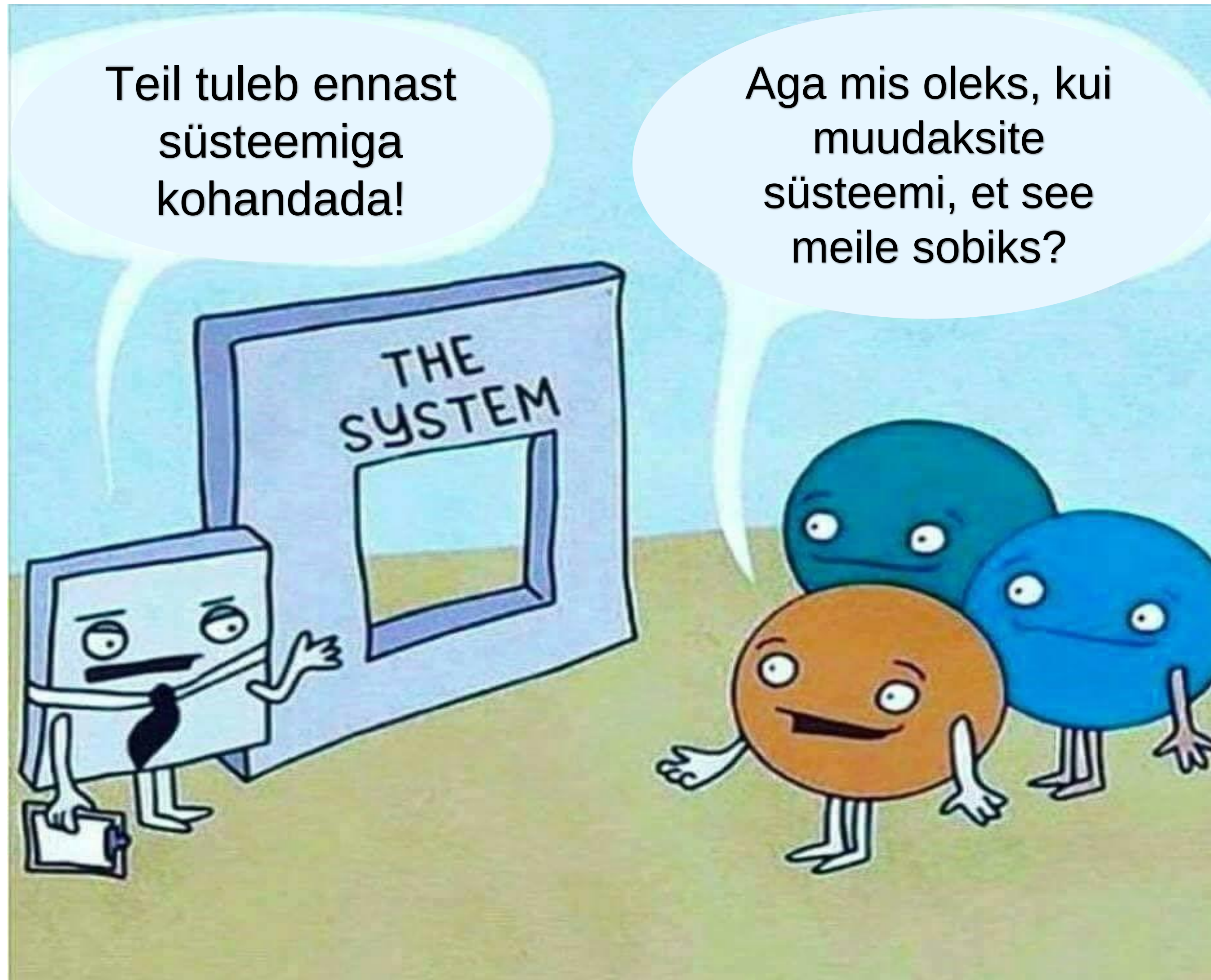
psüühilise erivajadusega

inimeste teenuste

deinstitutsionaliseerimine ja

teenusekasutaja vajaduste

keskseks kujundamine

Erihoolekande teenusmudeli arendamine

2016-2017

- **Töötati välja isikukeskse erihoolekande teenusmudeli prototüüp**
- Teenuse disain erihoolekandeteenuste ja teenusesüsteemi ümberkorraldamiseks ja arendamiseks. Projekti lõpparuanne. Trinidad Wiseman, 2017, tellija Sotsiaalministeerium.

2017-2018

- **Teenusmudeli I prototüübi katsetamine (I pilootprojekt)**
- Isikukeskse teenusmudeli lõpparuanne 2017-2018. Sotsiaalkindlustusamet, 2018. Isikukeskse erihoolekande teenusmudeli kasutajakogemuse mõjuanalüüs. Trinidad Wiseman, 2018.

2019-2021

- **Teenusmudeli II pilootprojekt**
- Kirjeldus: <https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/et/organisatsioon-kontaktid/projektid>

Teenusmudeli piloteerimise eesmärgid

- ✓ katsetatakse psüühilise erivajadusega inimeste abistamisel tegevuskomponentide põhist lähenemist;
- ✓ rakendatakse korraldusskeemi, kus psüühilise erivajadusega inimeste abi ja teenuseid korraldab kohalik omavalitsus.

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

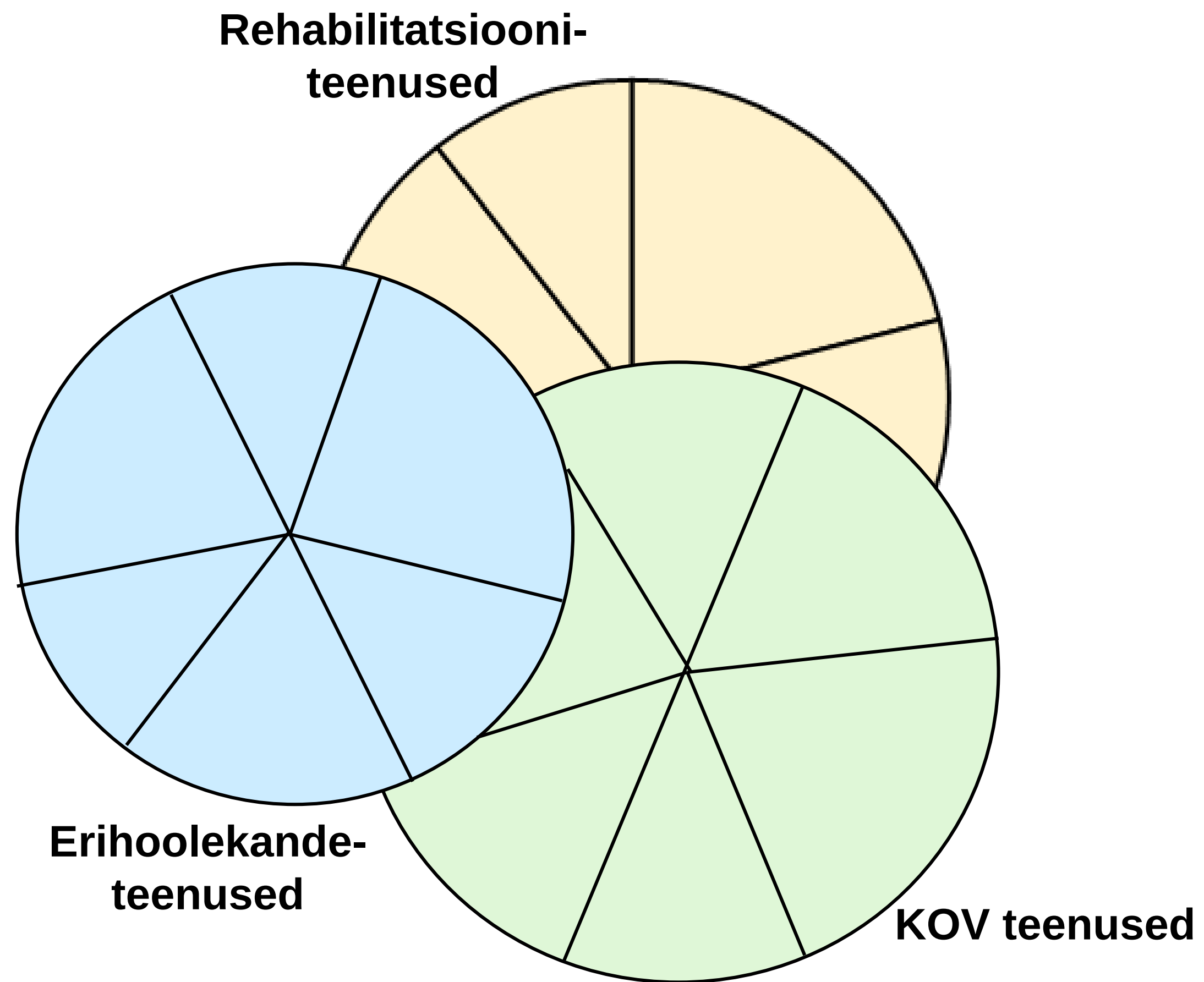
Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

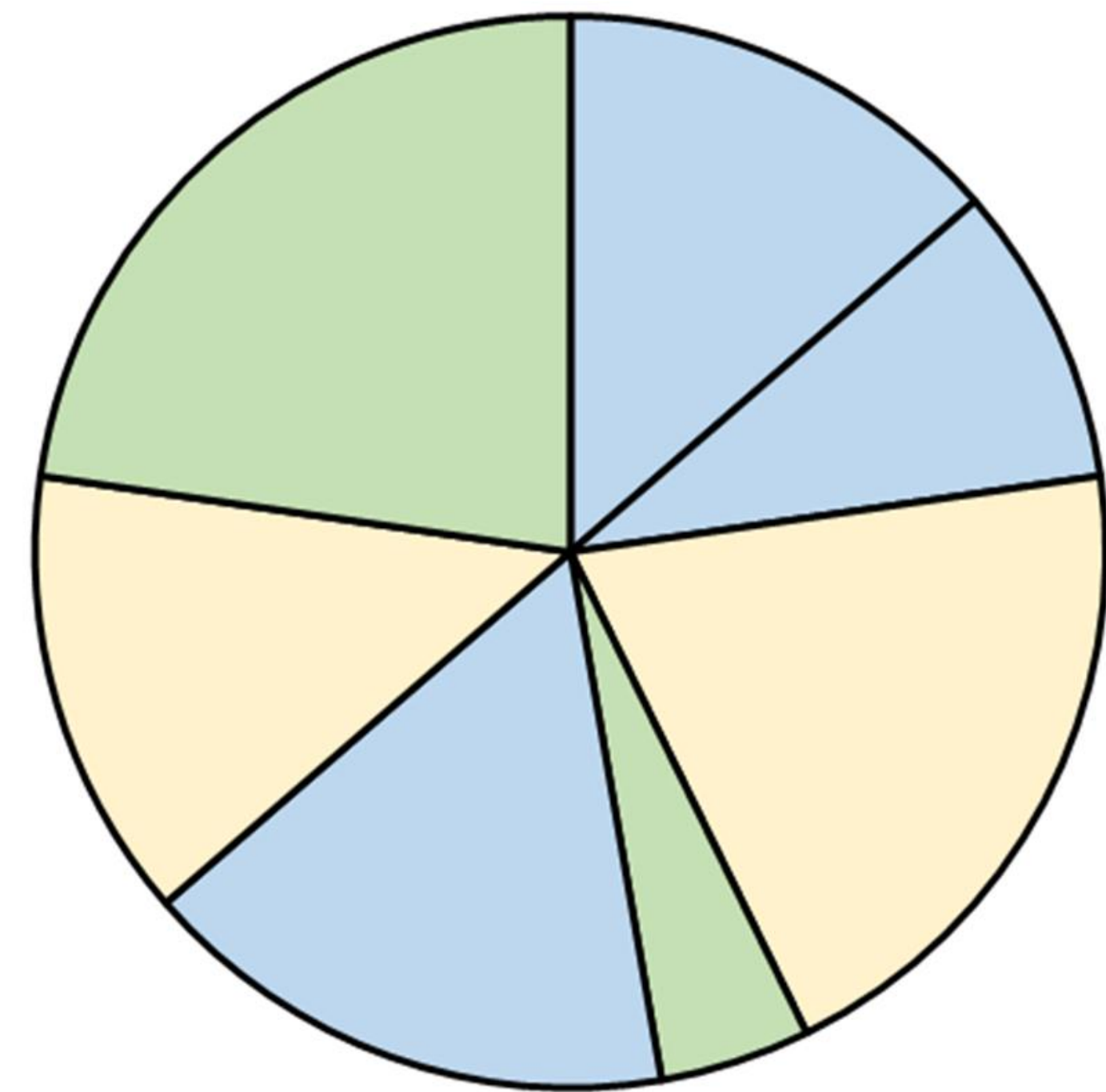
Eesti
tuleviku heaks

Täna sihtgruppi abistavad teenused

Uus isikukeskne teenusmudel

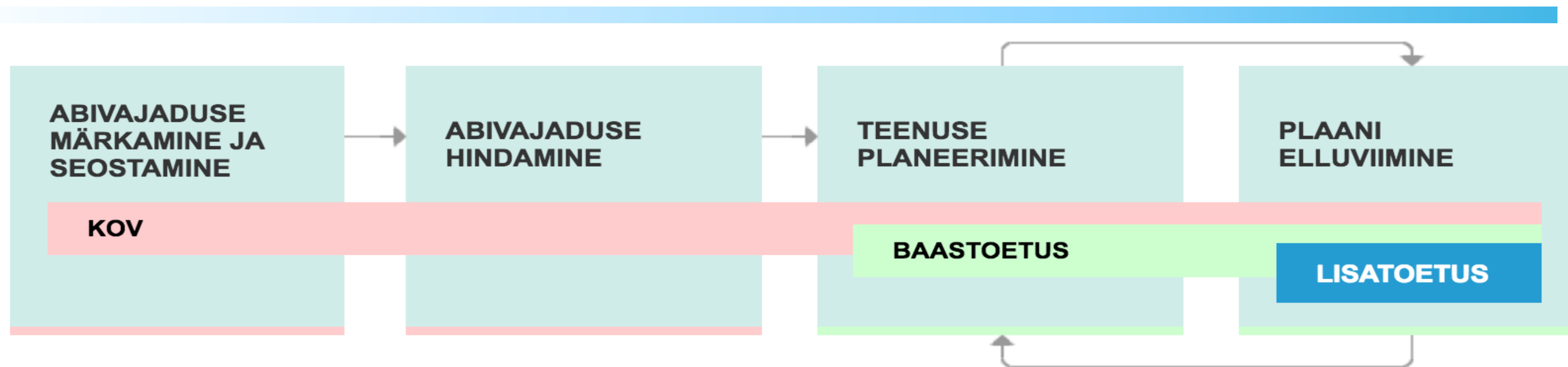

Inimesele pannakse teenus kokku
tegevuskomponentidest

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Klienditöö etapid EHK teenusmudel

KOV ise jt valdkonnad:

- ✓ arstid
- ✓ õppeasutused
- ✓ politsei
- ✓ kogukond, naabrid
- ✓ jt

7 eluvaldkonda:

- ✓ sotsiaalsed suhted
- ✓ vaimne tervis
- ✓ füüsiline tervis
- ✓ elukeskkond
- ✓ hõive
- ✓ vaba aeg ja huvitegevus
- ✓ igapäevaelu toimingud

Teenuse osutamine

- ✓ tegevusplaan
- ✓ järjepidev personaalne tugi

teenuskomponendid
vajadusele vastavalt

Lisatoetuse valdkonnad ja teenuskomponendid

ROHELINE – tänane REHA tegevus
PUNANE – tänane EHK tegevus

❖ **Personaalne toetus:** kõrvalabi, juhendamine, nõustamine erinevates valdkondades, kriisi olukordade lahendamine (valdkondade ülene, kogu sekkumise perioodi jooksul)

❖ **Pere toetamine:**

- Psühholoogiline nõustamine ja psühhoteraapia perele;
- Perenõustamine ja koolitus psüühikahäirete osas;
- Kogemusnõustamine perele;
- Intervallhoid

❖ **Sotsiaalsed suhted:**

- Sotsiaalsete suhete loomise/säilitamise toetamine – (lähedaste, sõprade, laste või vanematega)

❖ **Vaimne tervis:**

- Taastumine ja haigusega toimetuleku toetamine;
- Vaimse ja motoorse võimekuse arendamine ja säilitamine;
- Psühholoogiline nõustamine ja psühhoteraapia;
- Kogemusnõustamine;
- Riski- ja probleemse käitumise juhtimine

❖ **Füüsiline tervis:**

- Füüsilise tervise alane nõustamine ja toetus;
- Füüsilise aktiivsuse toetamine;
- Teraapiad füüsilise tervise toetamiseks
- Liikumine eluruumides
- Liikumine väljaspool eluruumi

❖ **Hõivatus:**

- Töötamise toetamine;
- Töö- või rakendustegevuse toetamine spetsiaalselt kohandatud keskkonnas;
- Õppimise toetamine;
- Rakendus kogukonnas

❖ **Vaba aeg ja huvitegevus:**

- Vaba aja ja huvitegevuse toetamine

❖ **Eluase:**

- Toetus elukoha vahetamisel

❖ **Igapäevaeluga toimetulek:**

- Igapäevaelu toetamine;
- Ettevalmistus iseseisvumiseks

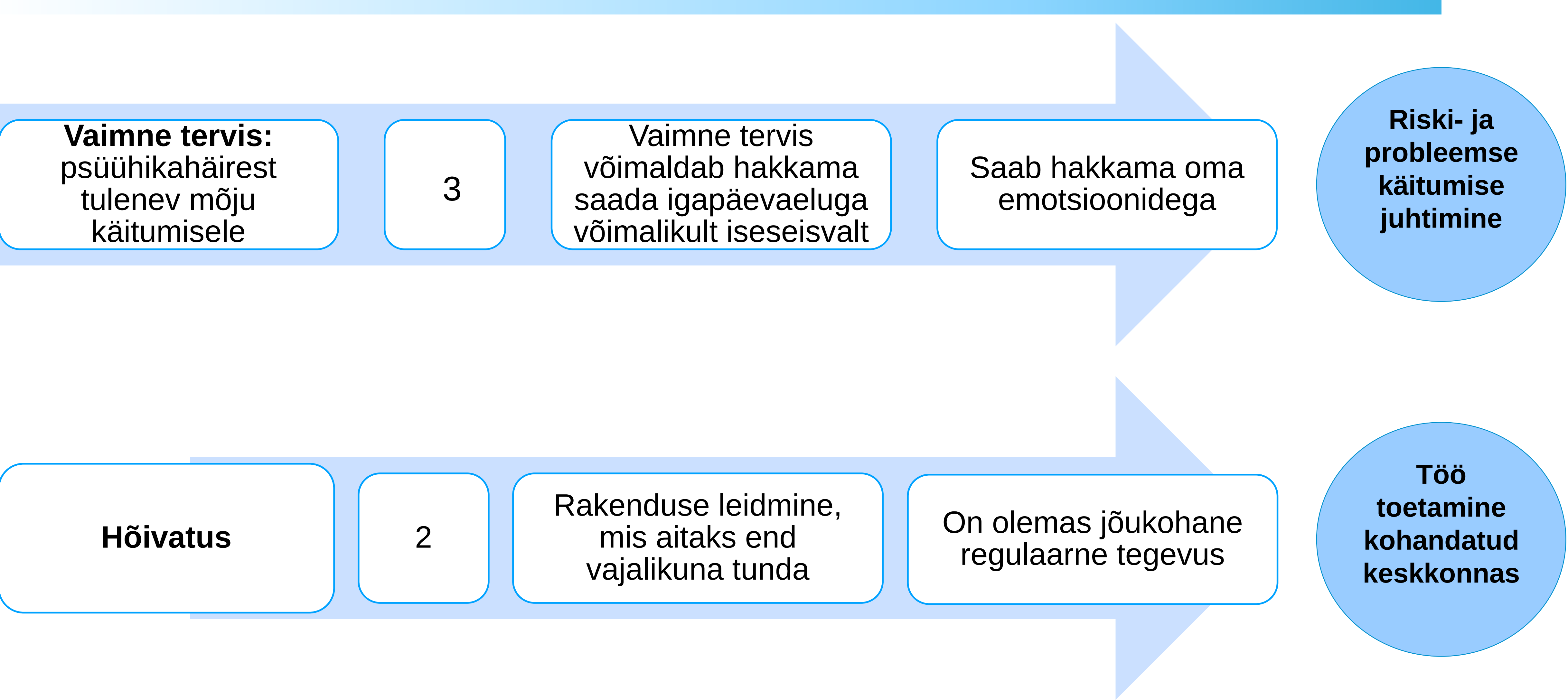
Toetusvajaduse
valdkond

Toetus-
vajaduse
aste

Pikaajaline
eesmärk

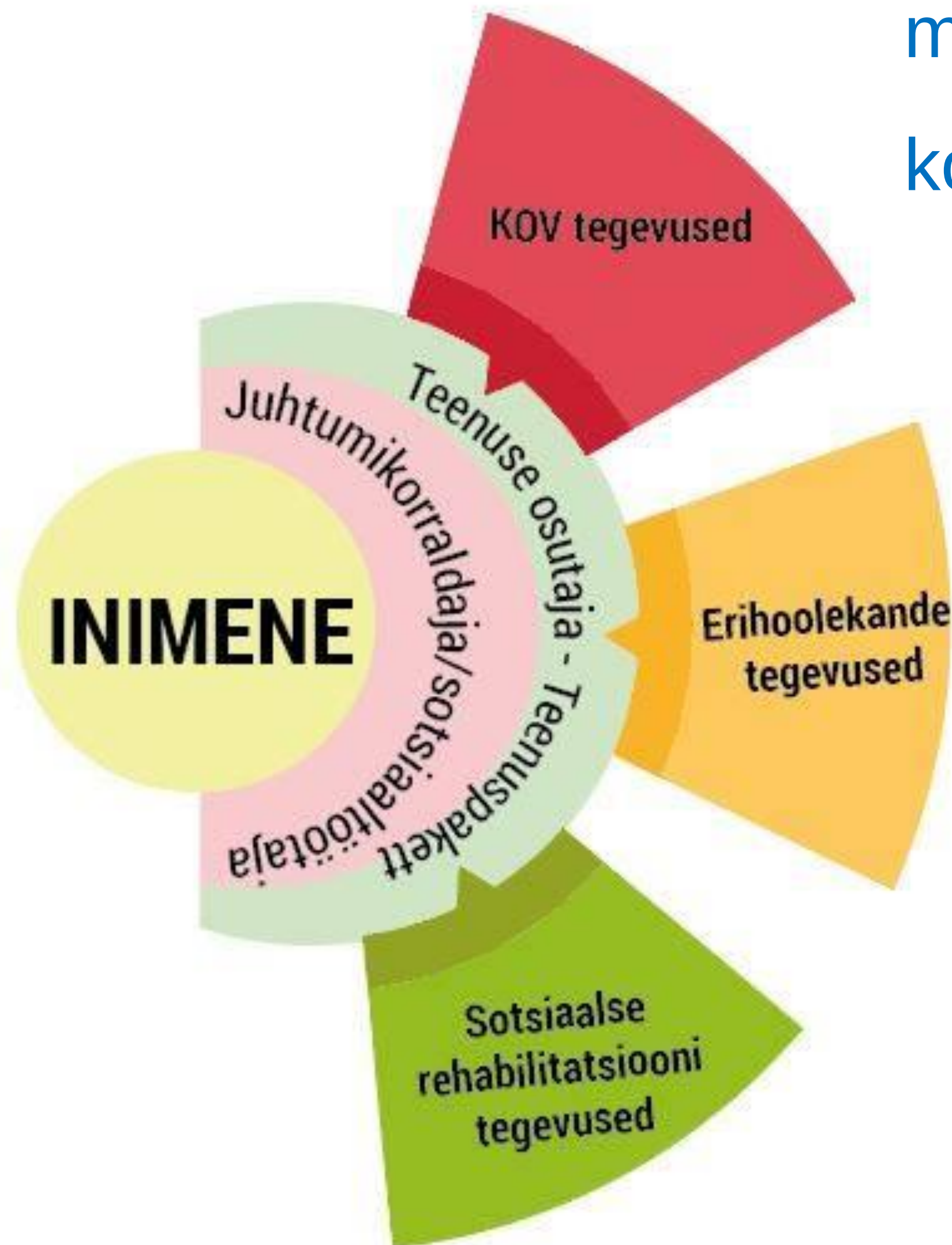
Alaeesmärk

Teenus-
komponent

Integreeritud, isikukeskse ja paindliku erihoolekandeteenuste süsteemi piloteerimine

mitme valdkonna tegevused, korraldus ja eelarve ühes kohas

- ✓ üks abivajaduse hindamine
- ✓ üks kontaktisik, järjepidev personaalne tugi protsessis
- ✓ vajaduspõhine teenuskomponentide integreerimine

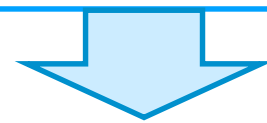

Kohalik omavalitsus

Teenusmudeli rakendamine oma piirkonnas

Klienditöö

Abivajaduse märkamine ja seostamine

Toetusvajaduse hindamine

Baastoetus:

pidev tugi, tegevusplaani koostamine, elluviimine

Lisatoetus:

- Personaalne toetus
- Sotsiaalsed suhted
- Vaimne tervis
- Füüsiline tervis
- Hõivatus
- Vaba aeg ja huvitegevus
- Eluase
- Igapäeva elu toetamine
- Pere toetamine

Korralduslik tegevus

- **teenusmudeli rakendamise korraldamine** oma piirkonnas:
 - partnerite leidmine,
 - koostöösuhete arendamine,
 - töökorralduse määratlemine
 - lepingulised suhted
- **Teenuse kättesaadavuse** suurendamine ja **hinnakujundus**
- Koostöö teiste valdkondadega, nt tervishoiu-, haridusvaldkond
- **Võrgustikutöö** korraldamine ja juhtimine
- Jooksev korralduslik tegevus: **arved, aruandlus**
- KOV siseselt **järelevalve** projekti tegevuste üle
- Teenusmudeli **arendamises osalemine** koostöös SKAga

Rahastus

Projekti eelarvest kaetakse kohalikus omavalitsuses piloteerimisega seotud tegevuste kulud, sh

- ✓ abivajajatele reaalselt osutatavate teenuskomponentide maksumus
- ✓ KOV korralduskulud (võimaldab tööle võtta juhtumikorraldaja, kelle tööjõukulud kaetakse).

Koostöö osapooled vallas või linnas

- ✓ Toetust vajav inimene, tema lähedased
- ✓ Valla- või linnavalitsus
- ✓ Teenuseosutajad:
 - baastoetuse osutaja - pidevat toetust pakkuv teenuse osutaja kogu projekti vältel
 - lisatoetuse osutaja – teenuse osutaja, kes pakub inimesele teenuskomponente (tegevusi) lisatoetuse valdkonnast

Sihtrühm

Pilootprojekti kaasatavaks sihtrühmaks on raske, sügava või püsiva kuluga psüühilise erivajadusega inimesed vanuses 16 – 64 aastat, kellel:

- ✓ ei ole diagnoositud põhidiagnoosina dementsust ega alkoholisõltuvust
- ✓ vastab ühele järgmistest tingimustest:
 - a. inimene on erihoolekandeteenusel, kuid tema abivajadus on muutunud (nt vajab vähesema toetusega teenust);
 - b. inimene ei kasuta erihoolekandeteenuseid, kuid on EHK teenuse järjekorras;
 - c. inimene vajab KOV sotsiaaltöötaja või SKA juhtumikorraldaja hinnangul toimetulekuks ja ühiskonnas osalemiseks või tööturule sisenemiseks toetavaid ja integreeritud teenuseid.

Inimene

- Naine 60 a, sügav intellektipuue, ratastoolis, puuduv töövõime
- Isa 86 a, ema hooldusravil – ei ole võimalised enam tütart hooldama

Märkamine ja seostamine

- Varasemalt koostatud rehabilitatsiooni plaan – suunata ÖL
- KOV sotsiaaltöötaja – esmane toetusvajaduse hindamine (abivajadus eluvaldkondades kõrge)

Baastoetus

- Teenuskomponentide planeerimine ja plaani ellu viimine

Lisatoetus

- Personaalne toetus (igapäevane tugi naabrilt)
- Vaimne tervis (Ravi- ja taastumisplaani järgimine)
- Füüsiline tervis (Tervisekorraldus, Tervisenõustamine, Sportimis-/liikumisvõimalused)
- Hõivatus (Töövõime hindamine, Töötegevused spetsiaalselt kohandatud keskkonnas)
- Vaba aeg ja huvitegevus (Vaba aja sisustamise planeerimine, Huvitegevuse toetamine)
- Transpordi tagamine, Liikumise toetamine
- Igapäeva elu toetamine (Toitlustamise korraldamine, Söömise ja söögitegemise toetamine, Enese eest hoolitsemine, Majapidamistoimingute toetamine, Eestkoste toetamine)

Inimene

- 34 a intellektihäirega mees. Puuduv töövõime ja sügav puue.
- Kaasuvana alkoholisõltuvus. Kodutu.
- Täna sees süsteemis: ööpäevaringne erihooldusteenus

Märkamine ja seostamine

- KOV sotsiaaltöötaja – esmane toetusvajaduse hindamine

Baas-toetus

- Teenuskomponentide planeerimine ja järjepidev personaalne tugi

Lisa-toetus

- KOV poolt elamispind, tugiisik, nõustamisteenused, kaitstud töö.
- Abi korraldati ilma taotlusi esitamata, hõlmates KOVi, rehabilitatsiooni- ja erihoolekandeteenuseid.

I pilootprojekt: üldandmed

- ✓ Projekti periood: mai 2017-mai 2018
- ✓ Teenusmudeli katsetamises osales
 - 8 kohalikku omavalitsust, sh
Tallinna linn, Keila linn, Haapsalu linn, Jõhvi vald, Märjamaa vald,
Võhma linn (Põhja-Sakala vald), Otepää vald, Vändra alev (Põhja-Pärnumaa vald)
 - 43 inimest, sh
20 psüühikahäirega ja 23 intellektihäirega inimest
- ✓ Teenusmudeli piloteerimise kulu omavalitsustes kokku: 82 295,79 eurot

Jõhvi vald I pilootprojektis

- ✓ I pilootprojektis taotlejaks Jõhvi vallavalitsus, kes algse plaani kohaselt oli abivajajatele esmast toetust pakkujaks.
- ✓ Raskused projekti elluviimisel:
 - ei leitud teenuse osutajaid, kes oleks valmis hakkama baas- ja lisatoetust pakkuma.
- ✓ Kokku kaasati vallas projekti 4 abivajajat:
 - Isik 1 sai igakuiselt baastoetust KOVi poolt tööle võetud tugiisikult.
 - Isik 2 sai lisatoetuse teenuskomponenti “Taastumist toetav nõustamine ja teraapia”.

I piloot: peamised tulemused

- ✓ Abivajajad said tuge kiiremini kui senises süsteemis.
- ✓ KOVil tekkis inimese abivajadusest tervikpilt. Toe pakkumisel lähtusid KOV ja teenuseosutajad inimese abivajadusest.
- ✓ Teenuskomponentide põhine lähenemine osutus asjakohaseks (erihoolekande- ja rehabilitatsiooniteenuste seostamine).
- ✓ Lisaks inimesele oli võimalik toetada ka tema lähedasi.
- ✓ Inimese kohta kogutud sidusvaldkondade informatsioon võimaldas küsida inimeselt vähem infot.

II pilootprojekti üldandmed

- rahaline maht kuni 7,4 milj eurot;
- periood 2019-2021;
- projekti raames osutatakse teenust kuni 700 psüühilise erivajadusega inimesele;
- konkurss KOVide leidmiseks neljaks osaks, st teenusekohad on ära jagatud nelja

piirkonna vahel	Ida-Virumaa, Lääne-Virumaa	100
Lääne-Eesti	Hiiumaa, Läänemaa, Pärnumaa, Saaremaa, Viljandimaa	150
Lõuna-Eesti	Jõgevamaa, Põlvamaa, Tartumaa, Valgamaa, Võrumaa	170
Põhja-Eesti	Harjumaa, Järvamaa, Raplamaa	280

II piloteerimises osalevad KOVid

I konkursivoor, august 2019

KOV	Maakond	Teenusekohti
Tallinn	Harjumaa	50
Kose vald	Harjumaa	10
Jõelähtme vald	Harjumaa	5
Kohila vald	Raplamaa	50
Kohtla-Järve linn	Ida-Virumaa	40
Lüganuse vald	Ida-Virumaa	10
Haapsalu linn ja Lääne-Nigula vald	Läänemaa	30

II konkursivoor on käivitunud

- Konkursi tähtaeg: **17. jaanuar 2020, kell 11.** Taotlus esitada info@sotsiaalkindlustusamet.ee
- Konkursi rahaline maht 4,8 milj eurot (perioodiks 2020-2021)
- Konkursivooruga jaotatakse KOVide vahel kuni 505 teenusekohta.
- Teenusekohad on ära jagatud nelja piirkonna vahel (üks neist on Ida-Virumaa ja Lääne-Virumaa).
- Osalevate KOVide arv ei ole piiratud (kuni teenuskohti jätkub), esitada võib ka ühistaotlusi.

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

- Konkursi info SKA kodulehel

Mida annab teenusmudeli katsetamises osalemine?

- ✓ Keerulises olukorras **abivajajate toetamine**
- ✓ Psüühilise erivajadusega inimeste **lähedaste toetamine**
- ✓ **Paindlikkus** – vajadusel kiire abi, paindlik kombineerimine.
Teenuste korraldamine kohalikke olusid arvestades
- ✓ **Rahastus**: teenuste osutamine + korralduskulud
- ✓ **Kaasarääkimise võimalus** psüühilise erivajadusega inimeste
teenuste arendustegevustes

Euroopa Sotsiaalfondist rahastatav tegevus

- ESF prioriteetne suund „Tööturule juurdepääsu parandamine ja tööturult väljalangemise ennetamine“
- TAT „Töövõimereformi sihtrühma töövõimelisuse tõstmine ja nende töötamise soodustamine“
- tegevus „Integreeritud, isikukeskse ja paindliku erihoolekandeteenuste süsteemi piloteerimine“
- tegevuse periood: 01.01.2017 - 31.12.2021
- tegevuse elluviija: Sotsiaalkindlustusamet

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

Info pilootprojekti kohta SKA kodulehel:

<https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/et/organisatsioon-kontaktid/projektid>

Kontaktid:

Kärt Saarsen

Kart.Saarsen@sotsiaalkindlustusamet.ee
tel 5334 0328

Pille Soonmann

Pille.Soonmann@sotsiaalkindlustusamet.ee
tel 5385 4488

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Tänan!

